

## ФРАЗЕОЛОГИЗМИ С БИБЛЕЙСКИ ПРОИЗХОД В БЪЛГАРСКИ И В ПОЛСКИ ЕЗИК (ПАРАЛЕЛИ В ОБЛАСТТА НА НЕГЛАГОЛНИТЕ ФРАЗЕОЛОГИЧНИ ЕДИНИЦИ)

*Наделина ИВОВА*

Югозападен университет „Неофит Рилски“

E-mail: [nadelina\\_ivova@abv.bg](mailto:nadelina_ivova@abv.bg)

### **BIBLICAL PHRASEOLOGICAL UNITS IN BULGARIAN AND POLISH (A COMPARATIVE ANALYSIS IN THE AREA OF NON-PREDICATIVE EXPRESSIONS)**

*Nadelina IVOVA*

South-West University “Neofit Rilski”

E-mail: [nadelina\\_ivova@abv.bg](mailto:nadelina_ivova@abv.bg)

**ABSTRACT:** The paper presents a short contrastive analysis of phraseological units in the Bulgarian and the Polish language, which have Biblical origin. The text is focused on non-predicative expressions (i.e., it deals with semantic, formal and stylistic features of expressions with no verbal component) and observes their variation of the meaning following as a context their contribution in Bulgarian and Polish resources. In this respect, the first part of the article represents the similarities between Bulgarian and Polish Biblical Phraseological Units. The units under observation here are grouped in pairs, depending on the general element they contain. Mainly, that is an onomastic element with symbolic meaning and it is a kind of reference to the Old or New Testament. In the second part of the present text, Biblical expressions share one and the same symbolic element, but they have different semantics and structure. The compared constructions are based on different aspects of the symbol and they have different connotative potential. That part has a main function to highlight that both – Bulgarian and Polish language, using the same Biblical element could make completely different phraseological units. Despite the genetic relations of the two Slavic languages, the cited constructions are formed by Bulgarian and Polish cultural and religious experience.

**KEYWORDS:** Bulgarian Biblical phraseology, Polish Biblical phraseology, non-predicative expressions, comparative phraseology.

Фразеологичните единици, генетически свързани с библейския текст, изграждат своеобразен пласт във фразеологията на множество световни езици. Вземайки предвид общия произход на тези единици, трябва да се отбележи, че във всяка езикова система те функционират като динамичен елемент – варират в семантично и структурно-композиционно отношение. Настоящият текст разглежда библейски фразеологизирани конструкции, които са със съвременен облик в българския и в полския език. Изследваните фразеологични единици са с висока нравоучителна стойност и съдържат най-малко два десемантизирани елемента. Единиците са с единна семантика, структурно се доближават до словосъчетанието и са с ярка емоционално-оценъчна стойност. Реализираната семантика и фреквентността на тези фразеологични съчетания са в пряка зависимост от езиковата ситуация. За ефективността при употребата им се разчита на придобит екстралингвистичен опит от страна и на употребяващия, и на възприемащия ги. Подходът за анализ на устойчивите словесни комплекси в текста е семантичен, функционално-структурен и лексико-граматичен (срв. Гак, 1997, с. 55 – 65). В първата част на изследването като опозиционни двойки са представени български и полски фразеологични единици (ФЕ) с обща опорна дума – библейски ономастичен елемент. Те споделят сходна структура и семантика, т.е. доближават се по външна и вътрешна форма. Във втората част на текста са отразени български и полски, генетично свързани с Библията фразеологизми, засягащи конкретен сюжет или персонаж, като съпоставката е ориентирана към открояване не само на националноезиковите лексико-граматични разлики, но и на индивидуално-културологичните особености при фразеологизирането на конкретен библеизъм от българи и поляци. В структурно-композиционно отношение част от съпоставените единици с библейски произход са с точен еквивалент в библейския текст (**солта на земята**) или сюжетни. В тях обикновено единият елемент е библейска реминисценция (*вавилонска във вавилонска*

кула), а вторият компонент би могъл да участва с преносното (кула във вавилонска кула) или с прякото си значение (възраст в Матусалова възраст), което свидетелства и за различната им степен на фразеологизация.

Фразеологичните съчетания са ексцерпирани от следните лексикографски източници: *Frazeologia biblijna w języku polskim* (Kozłara, 2001), *Słownik zwrotów i aluzji biblijnych* (Коморницка, 1994), *Słownik wyrazów obcych, synonimów, frazeologiczny* (Słownik, 2012); *Фразеологичен речник на българския език*, т. I и II (Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова, 1974 – 1975); *Библията в езика ни. Речник на фразеологизмите с библейски произход* (Вътов, 2002); *Нов фразеологичен речник на българския език* (Ничева, 1993). Узуалният контекст е цитиран от вестници, форуми и онлайн издания на български и полски, тъй като подобни източници отразяват актуалните значения, които фразеологизмите придобиват, а и са подходящи заради масовостта и функциите си на своеобразен за езиковите явления лакмус и коректив<sup>1</sup>.

Преди да бъде изложен сравнителният анализ, е необходимо да се изясни съдържанието на понятието *фразеологизъм с библейски произход* (ФБП) поради често противоречивата му употреба в разработки с подобна насоченост. Причина за подобна противоречива трактовка се крие в конкуренцията на термина с други термини като *библейзъм* и *библейски фразеологизъм*.<sup>2</sup> (срв. Гак, 1997; Вътов, 2002; Андреева, 2016). Под **фразеологизъм с библейски произход** в настоящия текст се разбира 1. Фразеологична единица (ФЕ) със съвременна употреба с точен структурен еквивалент в библейските текстове, където НЕ Е осмислена като ФЕ; 2. Фразеологична единица със съвременна употреба, генетично свързана и сюжетно инспирирана от библейските текстове (Каминская, 2004, с. 8 – 9).

#### **I. Българо-полски опозиционни двойки с общ ономастичен елемент.**

В тази част на изследването са представени кореспондиращите в български и в полски ФБП, съдържащи ономастичен елемент – топоним или антропоним. Тези фразеологични словосъчетания са предимно вербализиращи сферите „личностни характеристики“ (*Тома Неверни*), „физиология“ (*Матусалова възраст*), „обществен стереотип“ (*Содом и Гомор, Соломоново решение/ съд*). Най-често това са двукомпонентни фразеологизми, в чиито рамки топонимът или антропонимът функционират като семантично ядро и препратка към старо- или новозаветния текст.

Анализът на всяка опозиционна двойка фразеологизми е структуриран по следния начин: афиширане на генерализираното за българския и за полския език название на фразеологизма; кратка структурно-функционална характеристика, посочване на библейски източник<sup>2</sup> и на последно място – контекст на употреба в двата езика. На фразеологизмите с националноезикови особености се прави аналогична характеристика, без да се включват в опозиционна двойка, обединявайки се около наличието на общ библейски елемент в състава им.

**I. 1. Вавилонска кула/ вавилонско стълпотворение/ *Wieża Babel*.** В български изразът е със значение *‘голяма бъркотия, голяма неразбория’*. В полския фразеологичен фонд значението е *‘zbiorowisko ludzi mówiących różnymi językami; zamieszanie, zamęt’* (*‘група от хора, говорещи на различни езици; объркване, разбъркване’*) (Kozłara, 2001, с. 331; Słownik, 2012, с. 753). Според В. Вътов библеизмът се използва с преосмислено значение (Вътов, 2002, с. 415). Символната натовареност на топонима се актуализира и в устойчиви съчетания като *новият*

<sup>1</sup> За да не се нарушава целостта на текста, линкът към всяка от цитираните онлайн употреби е даден в бележка под линия, съдържаща и датата на ексцерпирането, докато в основния текст се цитира страницата с датата на публикуването/ последната редакция на контекста, в който функционират фразеологизмите. <sup>2</sup> *Библеизъм* е най-обемното понятие. За библеизми, освен фразеологичните словосъчетания, са определени и символите (хляб = тялото Христово; вино = кръвта Христова). *Библейски фразеологизъм* е полисемно понятие, което е релевантно и по отношение на вече съществуващите, съзнателно употребени в тъканта на свещените текстове фразеологизми. За оразличаването на тези термини възприемам възгледите на Е. В. Каминская (Каминская, 2004, с. 7 – 10).

<sup>2</sup> Посочените библейски първоизточници са цитирани по *Библия. Сиреч книгите на Свещеното писание на Ветхия и Новия Завет. Издадена от Светия синод на Българската православна църква. София, 1992*. За спазването на техническите изисквания, както и за запазване на логическата цялост на анализа на групите фраземи, се посочват, но НЕ се цитират библейските прототипи.

Вавилон (Андреева, 2016, с. 15). И в двата езика ФБП е с номинативна функция и синаптична структура. Този ФБП е сюжетно мотивиран, като библейският епизод, към който препраща, се открива в *Битие 11:1 – 4*. Основан е на библейския топоним *Вавилон*.

Контекст на употреба: **бълг.** *Истинска Вавилонска кула! Всички искат „Свобода на словото!“*, но пак всеки по своето тълкува какво означава това. (*Капитал*, 13.10.2017); **пол.** *Dworzec Północny w Paryżu to prawdziwa wieża Babel*<sup>3</sup> <https://www.bryk.pl>, 26.03.2018). **I. 2. Йерихонска тръба/ trąba jerychońska.** **бълг.** ‘изключително силен, гръмоуен глас’ (Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова, 1974, с. 268; Вътв, 2002, с. 176 – 177), **пол.** ‘*silny, głośny, donośny dźwięk*’ (силен звук, гръмно звучене) (*Słownik*, 2012, с. 741); 2. *неуважително за глупав, но упорит, “непоклатим човек”* (Koziara, 2001, с. 491). Фразеологизмът е с адекватна семантика, със синаптична структура. Не е засвидетелстван структурно в тъканта на библейския текст, а е сюжетно мотивиран. Първоизточникът се открива в *Исус Навиев 6: 1, 4*. Фразеологичната единица в български и в полски е с еднаква структура и елементи, но в полски се употребява двойко. Трябва да отбележим, че инверсията в полския вариант е обективна за полския словоред.

Контекст на употреба: **бълг.** *И Росен Плевнелиев го прави (...). Изважда ги пред очите на цяла България и казва: Дами и господа, имаме проблем. В известен смисъл, е нашата Йерихонска тръба.* ([webcafe.bg](http://webcafe.bg), 05.07.2013). **пол.** : – *Wielce szanowna pani!!! - zagrzmiąło z góry jak trąba jerychońska*<sup>4</sup>. ([www.sjp.pwn.pl](http://www.sjp.pwn.pl)).

**I. 3. Содом и Гомор/ Sodoma i Gomora** **бълг.** ‘пълен упадък на нравите, нравствена разпуснатост, разврат’ (Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова, 1975, с. 326; Вътв, 2002, с. 408); **пол.** ‘*o wielkim zamieszaniu, chaosie, o rozruście*’ (за голямо безредице, хаос и изключителен разврат) (Koziara, 2001, с. 332; *Słownik*, 2012, с. 723). И в двата езика библейският фразеологизъм е основан на библейска топонимия. По структура и състав е двукомпонентно и неглаголно фразеологично образувание, което е цитатно. Негов точен еквивалент се среща в старо- и новозаветни текстове – *Битие 19: 24, Йерекия 49: 17, 2 Петрово послание 2: 6*.

Контекст на употреба: **бълг.** *Содом и Гомор в студентски град* (заглавие на [bgnes.com](http://bgnes.com), 19.12.2017); **пол.** *Szokujące nagranie z ulic Rzymu! Sodoma i Gomora!*<sup>6</sup> ([www.hnews.pl](http://www.hnews.pl), 02.06.2017). Освен библейските топонимни символи, мотивация за създаването на фразеологизирани словосъчетания могат да бъдат и библейските антропоними. Тук също се откриват съответствия между български и полски ФЕ, основаващи се на метафоризационни и метонимични преноси. ФЕ са предимно с атрибутивна структура, в която се използва директно библейският антропоним (*Тома Неверни*) или производно на него относително прилагателно.

**I. 4. Матусалова възраст/ Wiek Matuzalema/ matuzalemowy).** **бълг.** ‘дълбока старост’, ‘преклонна възраст’; **пол.** ‘*śędziwy wiek; późna starość*’ (голяма възраст; късна старост) (Koziara, 2001, с. 71; *Słownik*, 2012, с. 753). Това е нерегистриран в българските лексикографски източници фразеологизъм, за чието утвърждаване свидетелстват няколко примера в медийния език. Фразеологизмът е инспириран от библейски сюжет, открит в *Битие 5: 26 – 27*.

Контекст на употреба: **бълг.** *Само гражданье до гражданье... а по селата останаха дедовци и баби на почти Матусалова възраст да се разпореждат с по 8-10 огромни каменни къщи на калпак.* (*Сега*, 31.03.2012); **пол.** *Mamy takie przeświadczenie, że jesteśmy nieśmiertelni, a nawet jeśli umrzemy, to dożyjemy wieku matuzalewego.*<sup>5</sup> (*Gazeta Wyborcza*, 12.06.2016).

<sup>3</sup> ‘Северната гара в Париж е истинска Вавилонска кула.’ 26.03.2019<

<https://www.bryk.pl/slowniki/sownikzviazkow-frazeologicznych/67998-babel>>

<sup>4</sup> ‘Чудесно, скъпа госпожо!!! – гръмна отгоре като йерихонска тръба.’ 10.04.2018< <https://sjp.pwn.pl/korpus/zrodlo/traba-jerychonska;1045,2;29198.html>>. <sup>6</sup> ‘Шокиращо видео от улиците на Рим. Содом и Гомор! 20.05.2018<

<https://hnews.pl/index.php/2017/07/02/szokujace-nagranie-z-ulic-rzymu-sodoma-i-gomora-multikulti-nacalego-wideo/>>.

<sup>5</sup> ‘Имаме такова уверение, че сме безсмъртни, но дори и да умрем, ще достигнем матусалова възраст.’ 28.05.2018< <https://piotrrowski.wordpress.com/tag/choroba/>>

**I. 5. Соломонов съд (Соломоново решение)/ Salomonowy wyrok.** бълг. *‘справедливо, мъдро отсъждане’* (нерегистриран в Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова, 1975, вж. Вътов, 2002, с. 419); пол. *‘sprawiedliwy wyrok, uwzględniający racje obu stron’* (справедливо решение, вземащо предвид двете страни) (Kozłara, 2001, с. 96; Słownik, 2012, с. 17). Устойчивият комплекс е с адективна функция и синаптична структура. Той е регистриран в библейските текстове, но сюжетно обвързан с 3 Царе 3: 26 – 28.

Контекст на употреба: бълг. *След премиерската намеса обикновено се постига своеобразно Соломоново решение и всички заживяват дълго и щастливо освен институцията* (и в заглавието „Соломоновите решения на управляващите“, (Дневник, 10.03.2018); пол. *Salomonowy wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości*<sup>6</sup> ([www.Gazeta.pl](http://www.Gazeta.pl)), 13.12.2005).

**II.** Националноезикови прояви в областта на непредикативните фразеологизми с библейски произход

Вторият основен дял от опозиционни двойки представя фразеологизми, съдържащи неонوماстичен елемент, който обаче е с терминологичен за библейския текст характер и обикновено назовава някаква субстанция, личностна характеристика. Обикновено са натоварени с номинативна или адективна функция, като семантичният център на двукомпонентните фраземи трудно се дефинира, тъй като двата елемента съставляват едно общо понятие.

**II. 1. Манна небесна/ manna z nieba, бълг.** *‘преосмислено „голямо благо, получено даром“* (Вътов, 2002, с. 230); пол. 1. *‘niespodziewany dar, zysk na który ktoś nie zapracował; 2. coś bardzo potrzebnego, upragnionego’* (незаслужен дар, за който никога не е работил). 2. *‘Нещо, безкрайно нужно, нещо, за което се копнее* (Kozłara, 2001, с. 331; Słownik, 2012, с. 663). Фразеологизмът и в двата езика е с номинативна функция и атрибутивна структура. В чисто граматично отношение опората „манна“ се свързва с предложна фраза, функционираща като несъгласувано определение в полски, докато в български налице е инверсирано съгласувано определение. Устойчивият фразеологичен комплекс не е регистриран с аналогичен състав в тъканта на библейските текстове, а намира мотивация в *Изход 16: 14 – 35*). Контекст на употреба: бълг. *Като манна небесна чакат купувачи за 2 общински фирми* (заглавие); *Гей браковете – манна небесна за Калифорния* (заглавие) ([www.frognews.bg](http://www.frognews.bg), 15.01.2010); пол. (в заглавие на статия): *Chińskie inwestycje jak manna z nieba*<sup>7</sup> ([www.archiwum.rp.pl](http://www.archiwum.rp.pl)), 15.06.2016).

**II. 2. Блудният син/ Syn marnotrawny, бълг.** *‘човек, който е напуснал бащиния си дом и след дълго скитане и разгулен живот, разкаян се връща отново’* (Ничева, 1993, с. 44); пол. *‘człowiek, który zawinił i oprąętał się, nawrócił się’* (човек, който се е заблудил, но се е опомнил, завърнал се е) (Kozłara, 2001, с. 32; Słownik, 2012, с. 733). В структурно отношение двата фразеологизма са идентични, с особености, отнасящи се до немаркирания обективен словоред в двата славянски езика. Мотиватор за възникването на фразеологизма се открива в новозаветните текстове – *Лука 15: 3 – 32*; (образ в стих 13). Фраземата е с висок назидателен заряд.

Контекст на употреба: бълг. *Блудният син се завърна у дома. Боруся (Дортмунд) и Байерн (Мюнхен) се разбраха за всички детайли около преминаването на Марио Гьотце обратно на „Сигнал Идуна Парк“*. ([portal.bg](http://portal.bg), 21.07.2016); пол. *Syn marnotrawny powrócił, słynny Tiger Woods znowu znalazł się na golfowym szczycie*<sup>8</sup>, ([www.polskatimes.pl](http://www.polskatimes.pl)), 25.09.2018).

**II. 3. Солта на земята/ sól ziemi: бълг.** *‘най-ценната, активна и творческа част от обществото’* (Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова, 1975, с. 326, срв. Вътов, 2002, с. 408). пол. *‘bardzo wartościowi ludzie, wybitne jednostki’* (много ценни, много важни хора) (Słownik, 2012, с. 723). Фразеологизмът е цитатен, открива се точен негов първообраз в *Матей*

<sup>6</sup> ‘Соломоново решение на Европейския трибунал на правосъдието’. 05.03.2018

<<http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,3066109.html>>

<sup>7</sup> ‘Китайските инвестиции като манна небесна’. 20.03.2018 <

<https://archiwum.rp.pl/artkuł/1311300Chinskie-inwestycje-jak-manna-z-nieba.html>>.

<sup>8</sup> ‘Блудният син се завърна, известният Тайгър Уудс отново на предни позиции в голфа’. 25.03.2019

<<https://polskatimes.pl/syn-marnotrawny-powrocil-slynnny-tiger-woods-znowu-znalazl-sie-na-golfowym-szczycie/ar/13524070>>.

5:13, където Исус характеризира значимостта на Апостолите за разгръщане на християнството. Структурата в двата езика се предопределя от граматичния им строй – в български ФБП съдържа предложна фраза, в полски подчинителното свързване е управление. Контекст на употреба: **бълг.**: *Човекът е солта на земята, той я поддържа и той може да я разруши.* ([www.jenatadnes.com](http://www.jenatadnes.com), 15.04.2015); **пол.**: *Pracowity, zaradny, „sól naszej ziemi” – tak o kandydacie na prezydenta mówił karty tarota*<sup>11</sup> ([www.forum.gazeta.pl](http://www.forum.gazeta.pl), 26.10.2005).

### III. Български и полски ФБП, свързани с общ библейски сюжет

Последният дял от настоящето изследване отбелязва български и полски библейски фразеологизми, които не могат да се корелират поради различия в семантиката си, но се обединяват по опорна дума – библейски ономастичен елемент, който функционира като тяхно семантично ядро. Представените тук паралели се обединяват единствено по отношение на конкретен библейски сюжет. Съпоставката извън корелативните двойки дава възможност за проследяване на процеса кои библейски реминисценции подлежат на фразеологизация в двата езика.

**III. 1. Сюжетът „Йов“.** Старозаветният сюжет за Йов мотивира възникването на фразеологични единици и в полски, и в български език. Името на праведника в българската фразеология се свързва с фразеологизъм сравнение – **беден като Йов** ‘много беден, нещастен’ (нерегистриран в Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова, 1974; вж. Вътов, 2002, с. 24). В полски се открива атрибутивен фразеологизъм с елемент, произведен от името на старозаветния страдалец – **Niobowa wieść** ‘okropna, przerażająca wiadomość; wiadomość o nieszczęściu, o wypadku’ (‘ужасна, ужасяваща новина, новина за нещастие’), в който вторият елемент допълнително кореспондира с конкретен момент от библейския текст – последователните лоши новини, съобщаващи на Йов за загубите му (Słownik, 2012, с. 753). И в двата езика са налице негативни конотации, обвързани с библейския персонаж, като откритите фразеологизми имат различна семантично-функционална и граматична същност.

**III. 2. Сюжетът „Авраам“.** Историята за „бащата на вярата“ – Авраам, се съдържа в старозаветната книга *Битие*. Отделни сюжетни линии са отразени в няколко български фразеологизма от различни семантични сфери: **Аврамов дом** ‘семейство, къща, където постоянно има гости, които преспиват и биват гощавани (Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова, 1974, с. 79), **Аврамово(то) семе** (Вътов, 2002, с. 389), **жертва Аврамова** (Ничева, Спасова-Михайлова, 1974, с. 36, Вътов, 2002, с. 140). От тях с известна негативна конотация е **Аврамов дом**, който се употребява по отношение на безпризорен дом, дом с широко отворени врати; лесно достъпен за временно пребиваване дом. В полския фразеологичен фонд същият ономастичен елемент е част от предимно предикативни по вид фразеологични единици с изключително висока експресия: **(przenieść się) na łono Abrahama** ‘umrzeć’ (‘да умреш’) (Koziara, 2001, с. 92); **(pójść) do Abrahama na piwo** ‘umrzeć’ (‘да умреш’) (Koziara, 2001, с. 92). В българските ФБП ономастичният елемент обикновено е прилагателно, а ФЕ е с атрибутивна структура, докато в полските примери смислопораждащият компонент е антропонимичното съществително.

**III. 3. Сюжетът „Самарянин“.** Притчата за добрия самарянин е новозаветен текст. Открива се в *Лука 10: 25 – 37*; **добрият самарянин** ‘милосърден, милостив, състрадателен човек’; **Samarytańska przysługa** ‘bezinteresowna pomoc, przysługa’ (‘безкористна помощ, благосклонност’) (Słownik, 2012, с. 704). Този сюжет мотивира възникването на фразеологизми и в двата анализирани тук езици. Семантичното ядро на приведените фразеологизми е топонимът *Самария*, който в българската фразама формално е изведен като съществително име, а в полската – като прилагателно име. В българския език ФЕ се употребява и иронично, с още две значения ‘наивен добряк’ (Вътов, 2002, с. 378) и ‘пRESTорен добряк’, второто от които е с негативна конотация.

**III. 4. Сюжетът „Две лепти“.** Новозаветният текст за вдовицата, която дарява своите две лепти за храма, заляга в основата на фразеологизъм в двата съпоставяни езика, като тук

<sup>11</sup>‘Трудолюбив, находчив, солта на земята – това казват картите таро за кандидат-президента’.  
10.01.2019<<http://forum.gazeta.pl/forum/t,lech%20kaczy%C5%84ski.html?s=155>>

обединяващ ономастичен елемент липсва: **давам своята лепта** ‘*давам скромно парично дарение, дар пожертвование, скромен принос*’ (Вътов, 2002, с. 220); **wdowi grosz** ‘*o ofierze danej ze szczerego serca, wielkiem wysiłkiem, przez osobę niezamożną*’ (‘за жертвата, дадена от искрено сърце; твърде голямо усилие за беден човек’). (Kozłara, 2001, с. 32; Słownik, 2012, с. 750). И в двата фразеологизма са налице компоненти, онагледаващи националезикови, но и социокултурни особености („лепта“ и “грош“). За разлика от българския ФБП полският не е от предикативен тип, а семантичното ядро е относителното прилагателно *wdowi*, което функционира като асоциативен мост към конкретната библейска ситуация. Общността между българските и полските фразеологични съчетания е предопределена от генетичното родство между двата съпоставяни езика. Въпреки различните пътища, по които библейските текстове достигат до българи и поляци (гръцкият и латинският език), често фразеологичните непредикативни съчетания споделят обща семантика и лексикален състав, което позволява групирането им в опозиционни двойки. При съпоставката на български и полски фразеологизми националезиковите особености се проявяват предимно външно (лексикограматично) в откритите примери. Некорелиращите се фразеологизми, обединени единствено от общ библейски сюжет, от друга страна, съдържат ценна екстралингвистична информация и доказват, че един народ фразеологизира и въвежда в обращение конкретен библейски сюжет или библейски образ, опирайки се на отвъдезиков, християнски опит.

#### БИБЛИОГРАФИЯ:

- Андреева, П. (2016)** Фразеологизми с библейски произход в български и руски език. Дисертация за присъждане на научната и образователна степен “доктор” (с права на ръкопис). Пловдив. (*Andreeva, P. Frazeologizmi s bibleyski proizhod v balgarski i ruski ezik. Disertatsiya za prisazhdane na nauchnata i obrazovatelna stepen “doktor” (s prava na rakopis).*)
- Вътов, В. (2002)** Библията в езика ни. Речник на фразеологизмите с библейски произход. Велико Търново: Слово. (*Vatov, V. Bibliyata v ezika ni. Rechnik na frazeologizmite s bibleyski proizhod. Veliko Tarnovo: Slovo.*)
- Гак, В. Г. (1997)** Особенности библейских фразеологизмов в русском языке (в сопоставлении с французскими библеизмами). // *Вопросы языкознания*, М., 5 (1997). (*Gak, V. G. Specifics of Biblical Phraseology in Russian (in comparison to French). // Voprosi yazikoznania. M., 5 (1997).*)
- Каминская, Е. В. (2004)** Фразеология библейского происхождения во французском и русском языках: автореф. дис. канд. наук. Санкт-Петербург. (*Kaminskaya, E. V. Frazeologiya bibleyskogo proiskhozhdeniya vo frantsuzskom i ruskom yazykakh: avto-ref. dis. kand. nauk. Sankt-Peterburg.*)
- Ничева, К. (1993)** Нов фразеологичен речник на българския език. София: УИ „Св. Климент Охридски“. (*Nicheva, K. Nov frazeologichen rechnik na balgarskiya ezik. Sofiya: UI „Sv. Kliment Ohridski“.*)
- Ничева, К., С. СпасоваМихайлова, Кр. Чолакова (1974 – 1975)** Фразеологичен речник на българския език. Т.1 – 2. София: Изд. на БАН. (*Nicheva, K., S. Spasova-Mihaylova, Kr. Cholakova. Frazeologichen rechnik na balgarskiya ezik. T.1 – 2. Sofiya: Izd. na BAN.*)
- Komornicka, A. M. (1994)** Słownik zwrotów i aluzji biblijnych. Łódź.
- Kozłara, S. (2001)** Frazeologia biblijna w języku polskim (Opr. S.Kozłara). Kraków.
- Słownik (2012)** Słownik wyrazów obcych, synonimów, frazeologiczny. Praca zbiorowa. Wydawnictwo: Buchmann. Warszawa.
- Wojciechowski, M. (2004)** Biblical Phraseology in Polish and English. // *Journal of Polish Biblical Research*, № 4 (2004), s. 65 – 77.